

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Rei Christianae status ante Lutheri haeresim, & Iulij
Secundi ingenium & mores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

Diploma. Lutheri libri nonnullis in locis concremati ob Diplomatibus obseruantiam. Mutua combustio solemniter à Luthero habita VVirtembergæ eiusdem Diplomatibus, totius Iuris Canonici, aliorumque voluminum. Ad Carolum Casarem, nouum Imperatorem, Nuntij à Pontifice missi Caracciolus & Aleander, cui præcipue negotium de Luthero datum. Propensa in Carolo voluntas, atque in Belgio Diplomatibus executio. Difficultates ad id exequendum Coloniae & in alijs Germanicæ Urbibus obiectæ, ac superatæ. Generalis Conuentus à Carolo VVormatiæ habitus. Varia tum in eius Consiliariis, tum in diuersa conditionis Viris de causa Lutheri sensa. Proponitur Conuentui edictum Casareum contra Lutheranos. Perorat ibi tres horas Aleander. Euocatio & accessio Lutheri, fide publicâ acceptâ. Interrogatur, & admonetur in Conuentu; eiusque responsa. Timor ab eiusdem fautoribus Conuentui incussus. Adhortationes, quibus priuatim Principes erga Lutherum visi sunt; eiusque pertinacia. Eiusdem inde dimissio, discessio, ac voluntarius in itinere raptus. Edictum Casaris, contra Lutherum, eiusque affectas ac doctrinam promulgatum.

CAPVT PRIMVM.

Rei Christianæ status ante Lutheri hæresim, & Iulij Secundi ingenium & mores.

VVAT meam inde narrationem inchoare, vnde plane Suauis inchoat; vt pari passu gradiens, possim subinde lectorem admonere de iis locis, vbi ille vel per ignorantiam labitur, vel per fraudem lapsus alteri parat. Nostræ salutis sæculo sexto supra decimum perdurabat schisma atque hæresis in Oriente, è cælo multata supplicio æque graui ac lamentabili Regnis etiam Catholicis; tyrannide scilicet Turcarum, qui paulò antè Constantinopoli expugnata regiâ, opprimebant eodem tempore partem Christianæ gentis noxiam seruitute, innoxiam terrore, cum in Occidente vera Fides re-gnaret, vix leuiter contaminata; quippe minutis quibusdam labe-culis, ac penè visum fugientibus aspersa ignobilium ac despectarum hæresum, apud gregem exiguum rusticorum ac rudium; reliquias
nempe

nempe vel antiquorum Waldensium, vel factiones Ioannis Hussi, damnati combustiſque ſuperiore ſæculo in Conſtantiensi Concilio. Verum ex hiſce neglectis reliquiis accidit, quod in contagiis uſuenerit; in quibus aliquoties incuria ſordidi panniculi cremandi efficit, ut poſt aliquod tempus peſtilentia ſæuior ex improviſo repullulet.

2 Huiusmodi calamitatum aliquem prius metum incuſſerant contentiones Principum cum Capite Religionis: hiſ tamen feliciter compoſitis, debilior uiliorque auctor tantam Europæ uſſitatem poſtmodum intulit. Diſcordiæ inter Iulium Secundum, atque Ludouicum Duodecimum Gallia Regem, ab eo Sacris interdictum, accedente aliquot Cardinalium ambitione, quorum quiſque, prout fert huius uitij natura, ſperabat inter ſchiſmatis fluctus Petri Naui ſe potiturum, horribilem antea procellam in Eccleſia exciuerant. Etenim ubi Ludouicus à Iulij obedientia ſeceſſit, exſtimulatus pollicitationibus Maximiliani Caſaris, Pontificem pariter auerſantis, indixit coëgitque (Cardinalibus, quos memorauimus, vnâ conſpirantibus) Concilium Piſis, animo, uti uulgabant, Eccleſiæ reformandæ cum in membris tum in Capite, hoc eſt Pontifice, adeoque ipſius exauthorandi. Sed Piſani, Florentinæ Reipublicæ, cui parebant, imperio adducti, apertis execrationibus cœtum illum uti ſacrilegum exceperunt: neque ſe ab vlla ſignificatione contemptus & auerſationis abſtinuerunt; conclamante per liberam indignationem populo, longè indigentiorum reformationis eſſe quemlibet coëuntium, quam ij ad quos reformandos ſe conueniſſe iactabant. Clerus non modo recuſauit Synodi functionibus intereſſe, ſed non aliter, quam iuſſu Reipublicæ coactus, uſum Eccleſiæ ſacriſque ornatus conceſſit. Tranſlatus deinde cœtus ille Mediolanum, magnâ Gallorum Antiftitum lætitiâ, qui vnâ cum Alibreto Cardinali, dumtaxat metu Regis concurrebant; ideoque opportunitatem quamlibet eius diſſoluendi cupidè conquirebant. Verum Mediolani cum deſpectu Regiæ auctoritatis excepti, non ut Cardinales (quæ dignitas in Chriſtiana Republica maximo in honore habita eſt) ſed ut perditionis ac ſcelerati homines, atque ut cometæ infauſti, quocumque perueniſſent. Quin etiam, tametsi Galli memorabili ad Rauennam uictoriâ potiti, Mediolanum duxiſſent captiuum Ioannem Medicum Cardinalem, exercitus Pontificij Legatum, qui poſtea creatus Pontifex, Leonis X. nomen ſumpſit; haud tamen uictores milites cohibuere ſe, quin incredibili frequentia confluerent ad uenerandum ut Legatum Chriſti Vicarij, quem captiuum habebant; abſolutionem poſtulantes, quam illis impertiri poterat, quod contra

Iouſus &
Guicciardini
in Hiſ-
toria eorum
temporum.

4 HISTORIÆ CONCILII TRIDENTINI Lib. I. Cap. I.

Ecclesiam arma captassent; datâ fide, se id in posterum haud commissuros. Tanta inest Christiano populo Religionis vis, tantoque illi horrore est, obuolutam Religionis pallio siue ambitionem siue ultionem deprehendere.

Opposuit Iulius huic Concilio, quasi quoddam propugnaculum; unde quateretur, alterum Concilium ad Lateranum indictum. Adscribitur id consilium ab aliquibus^a Thomæ de Vio à Caieta, Magistro Generali Ordinis Prædicatorum, ac Theologo præstantissimo, qui postea à Leone adlectus ad Purpuram; ab aliis,^b Cardinali Antonio à Monte S. Sabini^c Iulij Tertij patruo, eiusque fortunæ auctori; qui Antonius à Iulio Purpuram acceperat, præmium sententiæ à se in Romana Rota fortiter dictæ, aduersus iteratas atque ardentissimas eiusdem Pontificis commendationes. Consilium autem eò tendebat, ut omnem seditiosis auferret speciem, quod viderentur velle auctoritate Concilij, obtentæ necessitati Ecclesiæ consulere ob incuriam Pontificis, quando iam ipse Pontifex (cuius erat pro sua summa inter Christianos auctoritate illud indicere) satis superque consulebat per Concilium à se conuocatum. Verum, quia solet ab hominibus respui satisfactio uti deficiens, ubi non quæritur ex causa, sed ex colore alienationis; Concilij Pisani fautores negabant, esse amplius in facultate Pontificis Concilium congregare, cum iam ipsi præoccupassent: quin aiebant, debere Pontificem adesse ipsorum Concilio, quò fuerat ab illis citatus.

^a Flavius in Oratione habita in Iulij funere; & recensetur in Ann. 1. Brouij.
^b Guicciardinus lib. 10.
^c Cappellanus in suis dissertationibus.

Quamquam autem Christianum genus totius oculis tueretur hosce seditiosos ac turbulentos, neque Rex Catholicus suos Hispanos Antistites eò misisset, neque Maximilianus Cæsar, uti promiserat, Germanos, imò permisisset, Conuentum Præfulum Germanorum Augustæ habitum ferre suffragium contra Pisani Concilium, tamquam schismaticum; non tamen post eos turbines coorta serenitas est, nisi ut euenire solet in discordiarum vlceribus inueteratis aduersus Principes per electionem creatos, nimirum Iulij obitu. Nam Cardinales schismatici, Iulio contumaces, Purpurâ ab eo exuti, ideoque à Pontificis Comitibus exclusi, mox ad Leonis, qui Iulio successerat, benignitatem confugere, ac supplices veste non Senatoriâ sed priuatâ, in Pontificio Senatu detestati solemniter Pisani Concilium uti spurium, seque reos facti, eorum criminum, ob quæ gradu moti fuerant, veniam, ac pristinam dignitatem impetrarunt. Itidem Rex Galliarum cum Ecclesia in gratiam rediit; Concilium verò Lateranense, promotum absolutumque à Leone, pro legitimo acceptatum est.

^a Guicciardinus lib. 11.

Diem

5 Diem clausit Iulius (vti * Franciscus Guicciardinus, seuerissimus * Eodem lib. ille cenfor summorum omnium virorum, & inprimis Pontificum, tradit) pari constantiâ ac pietate. Fuit indolis tam præcelsæ, vt si profanum tenuisset dominatum, inter Heroës meritò recensetur. Sed ea est celsitudo virtutis, quam sibi vendicant nomen illud Sanctissimi, & auctoritas Sequestri inter Cælum ac terram, vt maculæ in ceteris hominibus inobseruabiles, euadant in ea luce monstrosæ. Præterea tam difficile est explere simul in alios Principes & partes Parentis in rebus Diuinis, & identidem æmuli in humanis, vt interdum à Fama carpantur Pontifices, quasi nimium rei suæ, vel parum alienæ studiosi, quòd subiectos sibi populos tueantur seu recuperent, ad quorum patrociniū obligatione mutuâ dominantes ac subditi trahuntur: & tamen, quò ditionem suam defenderent, ferro non pepercerunt vel ij * Pontifices, quorum nomen * S. Ico Notus. fidelium pietas erectis Aris veneratur. Erat quidem Iulius feroci animo atque iracundo: sed hi animi impetus etsi nonnumquam contra virtutem dimicant, sæpè tamen dimicant pro virtute. Næ ille, si tam ferox non fuisset, numquam Ecclesiæ recuperasset maiorem potioremque suæ ditionis partem, quæ peculiari Dei prouidentia attributa Pontifici videtur, cum neque tam modica sit, vt à profanis Principibus violentiam ferre faciliè cogatur; neque tam magna, vt cultus Christiani obseruatio humano timori, non studio Religionis possit adscribi.

6 Quoniam autem contra Iulium incipit Suauis dentes suos semper mordaces exercere, placet hîc sincere ac breuiter meum iudicium de Iulio proferre. Indulsi ille quidem militiæ studiis supra quàm opus fuit, ad recuperandam & conseruandam Ecclesiasticam ditionem, & supra quàm tanti Capitis sanctitatem deceret. Sed quis tam perfecte sui compos est in rebus gerendis, præsertim iis quæ citra æstum & impetum fieri nequeunt, qui numquam extra fines arctissimos honesti dilabatur? Inter eos fines ne maximi quidem sapientissimi que Sanctorum, etiam in castigando corpusculo, se plerumque continere. Vnde S. Bernardus vti nimias & imprudentes damnauit corporis afflictationes, quibus diu fuerat vsus in hac vita; in qua (vt Catholica Fides contra Pelagianam arrogantiam nos docet) nulla quidem virtus obtinetur nec ab omni perturbatione secura, nec ab omni labe incontaminata. Pro se quisque perpendat, an maiorem mereantur laudem constantia ac vigor Iulij, quibus iam senior, posthabitis otij commodis, tot tantisque laboribus ac periculis sese obiecit, vt lacerum Petri pallium refarciret,

farciret, paucos sibi annos gerendum, neque postea confanguineis relinquendum; an maiorem vituperationem, quod succentiam semel, nec iniuste, bilem cohibere nequirit, nequando in flammam minus moderatam exarserit; sicuti peritissimus militum imperator nequit semper exactissimam disciplinam suas copias coercere.

* Toulas & Guicciardini supra citati.

Verum his omisissis quæ Iulio vertuntur vitio, non à Suauis magis 7 quam ab aliis historicis Suauis acceptissimis, dum Pontifici oblatant, regrediamur ad Pisanam Pseudosynodum. Neque verum, neque ab alio quoquam auctore traditum est id quod Suauis pronuntiat, huius cogendi necessitatem inde ortam, quod Iulius cum Cardinalibus ac Principibus iusto imperiosius ageret. Quod attinet ad Cardinales, concordant in hoc eius ætatis * Historici, nihil sane Pontifici studiosi, discordiarum sollem, ut supra significauimus, fuisse ambitionem Pontificatus, quam singulis suimet ipsorum amor pollicebatur; fallax enim uerò dialecticus, dum intentus ad obseruata in aliis obstacula, exclusis singulis, per necessariam consecutionem seipsum includit. Principibus uerò, eius Concilij auctoribus, non tam in Iulio imperiosa agendi ratio displicuit, quam mansueta. Cameracensi fœdere perdurante, nihil in eo reprehensum, ceu minus sedatum moderatumque quam communem Parentem deceret: mox inita per eum cum Venetis pace, uideri cœpit intolerabilis; & qui regredi ad memoratum fœdus recusauerat, alioque arma conuerterat, ipsum abdicare moliti sunt, tamquam facem Christianæ Reipublicæ.

Nulla mihi cum Iulio nec publicè nec priuatim studia sunt; nihil ille de Tridentino Concilio; nondum Lutherus eius ætate bellum intulerat Ecclesiæ. Et quantum spectat ad Romani Pontificatus gloriam, qualiscumque tandem fuerit Iulius, satis exploratum est, Romanos Pontifices quamplurimos extitisse sanctitate spectabiles, nonnullos uerò deteriores quam Iulius, ut Suauis aliique confirmant. Sed ingenui scriptoris officium nequaquam est, permittere ut laudis rectè quæsitæ gloria, adulationis potius beneficium quam uirtutis præmium uideatur, nec dedecoris ignominia à mortu liuoris quam à uitij pœna profecta, utrumque enim horum vim illam debilitat, quæ Natura in bonæ famæ appetitione ad honesti custodiam esse uoluit.

Equidem haud procul absim ab ea existimatione, Iulium in ea parte excessisse, in qua Suauis eum defecisse reprehendit. Afirmat hic, non magnoperè eum Sacerdotali deditum fuisse muneri. At ego ex aduerso censeo, utcumque ille fortasse naturæ, vel sæculi, non-

nondum à Concilio Tridentino emendati vitio, aliquid in eo genere defecerit; nullâ tamen re aliâ magis rei Christianæ nocuisse (quamquam recto animo, & quòd ita res tulisset) quàm molimine operis summi Sacerdotis, ac summi pariter Principis, adeoque supra vires ærarij sui; nouâ, inquam, ædificatione admirabilis Basilicæ Vaticanæ. Hanc religiosâ Constantini potentiâ prius extructam, dein maiori, hoc est temporis potentiâ dirutam, decreuit ille ampliorem in formam magnificentius restituere. Ferebatur Iulius suopte ingenio ad gloriosa facinora: quod sanè studium, cum ita quærit humanam laudem, vt in ea quasi in vltimo fine minimè consistat, ad eamque nititur per bonas artes, honestate non caret ex Patrum doctrina. Venerabatur Iulius præcipuâ quâdam pietate Principem Apostolorum, non modò quòd eius muneri successerat, sed quòd prius Cardinalis titulum tenuerat ab Æde sacra, vbi vincula eiusdem Apostoli asseruantur, iam tum ab ipso exornata eximia porticu, quæ adhuc visitur. Quare beneficio Pontificatus Apostolo obligatior, ac viribus auctior, statuit templum eiusdem honori dicatum extruere, Bramantis nobilis Architecti operâ delineatum, omnium post homines natos pulcherrimum. Sed pietas sumptuosa Salomonis tunc planè est cumulatè laudabilis, cum opibus Salomonis innitur: alioqui magnificentia studium, etiam pietati seruiens, in Principibus Aulæ quàm in priuatis cautius oportet esse. Hi de suo sumptum faciunt; illi, de alieno quæsitum pro suo patrimonio subditorum substantiam habentes. Quapropter hæc Vaticani templi structura cæmentaria, magna ex parte ruinam traxit ædificij quod in animis pietas struxit: quò enim tot decies centena aureorum millia colligerentur, quæ operis immensitas absorbebat, necesse fuit Iulij successori ea aggredi, vnde Lutheri hæresis duxit originem, quæ multo pluribus decies centenis animorum millibus absumptis depauperavit Ecclesiam.

CAPVT II.

Natura & mores Leonis Decimi Iulio successi, & Indulgentiæ ab eo promulgata.

Successit Iulio ex concordi integerrimaque suffragatione Vaticani Senatus Ioannes Mediceus supra memoratus, non modò excellenti variâque literaturâ præditus, sed egregiæ probitatis opinione conspicuus, vt * Guicciardinus ipse testatur; & qui iuuentutem egerat intaminatæ innocentia famâ, vti Iouius in eius Vita

* Guicciardinus lib. 12. & 14.

comme-